

АВТОБІОГРАФІЯ

Я, Новіков Ілля Сергійович, народився _____
Постійно проживаю в Києві з _____ У _____ році натуралізований як
громадянин України, відмовився від російського громадянства. Одружений.

У 2005 році з відзнакою закінчив юридичний факультет Російської академії правосуддя при Верховному суді, з 2005 по 2015 рік викладач кафедри кримінального процесу.

З 2011 по 2023 рік — адвокат Адвокатської палати міста Москви (фактично припинив діяльність 24 лютого 2022 року). Практика з фокусом на захист прав людини, захист в кримінальних справах з ознаками політично мотивованого переслідування, включаючи громадян України, які переслідувались у Росії в контексті російської збройної агресії проти України (з 2014), громадян країн ЄС та США, опозиційних активістів, учасників вуличних протестів.

У 2024 році заочно засуджений російським судом до 8,5 років позбавлення волі за «поширення неправдивої інформації про злочини російської армії в Україні в 2022»; повідомлено про підозру у державній зраді Росії у формі переходу на бік ворога (України) після 24.02.2022, оголошено у міжнародний розшук. Включений до російського Реєстру терористів та екстремістів.

З 2015 по 2022 рік був включений до Єдиного реєстру адвокатів України як іноземний адвокат, що здійснює адвокатську діяльність в Україні. Статус припинено у 2022 році у зв'язку з включенням в ЄРАУ як адвоката України. З 2016 по 2022 рік — керівник представництва Національної асоціації адвокатів України в Москві.

З 2022 року по теперішній час — адвокат України (Київська область).
Партнер Адвокатського об'єднання «Баррістерс».

З 2024 року по теперішній час — адвокат Міжнародного кримінального суду, член International Criminal Court Bar Association, координатор ICCBA для Східної Європи.

МОТИВАЦІЙНИЙ ЛИСТ

З 2024 року я є адвокатом МКС – одним із двох або трьох від України. Колеги і судді, з якими ми спілкувалися під час навчальних семінарів, добре мене прийняли. Всі розуміють, що Україна стане однією з головних країн для МКС на наступні роки, а Росія – одним з головних фокусів інтересу.

З минулого року, коли Міжнародний кримінальний суд потрапив під санкції з боку США через орден на арешт Нетаньягу, інституція переживає найгіршу кризу за весь час свого існування — справжній ідеальний шторм. Це може бути не завжди помітно ззовні, але це факт, який неможливо заперечувати. Робота і внутрішні процеси суду значною мірою визначаються цими санкціями. Суд і його ефективність були значно послаблені.

В умовах триваючої війни з Росією та після її завершення нагальною потребою для України є ефективно функціонуючий Міжнародний кримінальний суд. Це означає суд, що працюватиме в іншому темпі, ніж зараз. Досі МКС зосереджував увагу переважно на збройних конфліктах в Африці, де середній вік вищого політичного і військового керівництва помітно менший, ніж у путінській Росії. Якщо робочий темп і підходи до розстановки пріоритетів не зміняться, то навіть якби ордер МКС на арешт Путіна було виконано вже завтра, старе спостереження *justice delayed is justice denied* стане епітафією шляхетним намірам, втіленим у Римському статуті чверть століття тому.

Зміни процедур і пріоритетів необхідні, однак досягти їх шляхом перегляду Римського статуту в нинішніх умовах нереально. Єдиним джерелом змін може стати оновлення підходів серед суддів МКС – передусім серед нових суддів досудового відділу.

Чи буде серед них суддя-українець – важливе питання не лише для України, а й для самого суду.

Адже суду також потрібна компетенція юриста знайомого з ситуацією в Україні, а бажано – і в Росії. Понад 15 років я мав справу з російською правоохоронною і судовою системою – як викладач, дослідник і захисник – але ніколи як її частина. Я звик працювати в умовах постійної недобррозичливої уваги з боку держави. З 2014 року, коли я почав приймати захист українців і політичних активістів, було зрозуміло, що рано чи пізно я сам перетворюся з адвоката на обвинуваченого, як випало декільком моїм колегам. Те, що зі мною це сталося лише у формі *in absentia*, я значною мірою завдячую збігу обставин. У квітні 2022 року я мав поїхати до Москви, щоб захищати у Верховному суді найстарішу правозахисну організацію — «Меморіал» — від неминучої примусової ліквідації. Це була моя остання справа як російського адвоката.

У 2022 році, після зриву планів блискавичної окупації України, Росія перейшла до режиму тривалої війни і відмовилася від попереднього підходу — балансувати на межі, не пориваючи остаточно з міжнародним правопорядком, а натомість корумпуючи міжнародні інституції та використовуючи повагу до національних судів для саботажу міжнародних механізмів. Такий підхід повністю виправдав себе у відносинах РФ і Ради Європи: ЄСПЛ регулярно фіксував систематичні порушення в Росії, однак ніхто не вимагав їх реального усунення; Росія виплачувала своїм жертвам символічні «справедливі компенсації» через 5-10 років після подій, а всі, від кого залежало покласти цьому край, удавали, що проблеми не існує.

Можна очікувати, що у разі будь-якого припинення вогню Росія спробує — хоча б частково — повернутися до цього підходу, зокрема задля саботажу діяльності МКС через «внутрішні розслідування», зловживання судовими процедурами, імітацію відповідальності і тактику затягування. Якщо в суді не буде людини, здатної аргументовано — спираючись на особистий досвід — пояснити, чому певні рішення російських судів і державних органів взагалі не можуть братися до уваги, МКС ризикує потрапити в ту саму пастку, що свого часу ЄСПЛ.